

Izloje razen pondeljka
in dneva po prazniku
vsak dan opoldan.

Uredništvo je v Ljubljani,
Franciška ulica št. 6/1,
Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in pod-
pisati, sicer se jih ne pri-
obči. Rokopise se ne vrača.

Oglaš: Prostor 1 mm X
55 mm po K 150. Uradni
roglasi, poslano ter no-
tice isti prostor K 2.—
Pri večjem naročilu
popust.

NAPREJ

Glasiilo jugoslov. socijalno-demokratske stranke.

Telefonska št. 312.

Naročnina: Po pošti ali
z dostavljanjem na dom za
celo leto K 240, za pol
leta K 120, za četrt leto
K 60, za mesec K 20.
Za Nemčijo celo leto K 312,
za ostalo tujino in Amerika
K 360.

Reklamacije za list
so poštne proste.

Upravništvo je v Ljubljani
Franciška ulica št. 6/1,
Učiteljska tiskarna.

Boljševiška Rusija.

Boljševiška Rusija se zdi danes
velikemu delu delavskih mas obli-
bena dežela, kjer da je uresničen
ideal delavskega razreda, kjer je
vzpostavljena socialistični režim. Re-
žim splošnega blagostanja, zadovolj-
stva in sreče.

In živče v tem prepričanju, ho-
če delavske mase ponoviti rusko
revolucijo da bi no metodi in s sred-
stvi ruskih boljševikov vstvarile tu-
di v svojih deželah ono, kar je bol-
ševizem napravil v Rusiji.

Socialne demokracije cili je prav
tako socializem cili in kot politična
stranka tudi ona stremi za tem, da
osvobodijo delovno ljudstvo iz okovov
kapitalističnega družabnega reda in
da vzpostavi režim socializma.

Toda odkar so boljševiki dobili v
roke oblast v Rusiji, njihovi pristaši
v Rusiji in izven ne napadajo social-
no demokracijo, da včasih celo hui-
še kakor meščanske stranke. In za-
kal? Zato, ker je socialna demokra-
cija prepričana da se komunizem
revolucija v drugih deželah ne mo-
re izvesti tako lahko in na tak način
z onimi sredstvi, kakor je bila iz-
vedena v Rusiji. Pa tudi zato ker
socialna demokracija pravi, da se v
Rusiji deželi s 85 odstotki vaškega
proletariata socializem ne da vzpo-
staviti tako kakor so to boljševiki
naglašali in kakor danes boljševiki
uverjavao svet.

Socialna demokracija kaže na
dejstvo, da so boljševiki v Rusiji
prišli do oblasti s parolama: »Dol z
vojno!« in »zemlja kmetovalcem!«
— to je s parolama, ki ne tvorita vse-
bino in programa boljševizma. Ako
so imeli boljševiki za seboj vse, ki
jim je vojska presedala, se to še ne
bravi, da so vsi ti tudi izvalili bol-
ševski program. In če so se kmetie
priključili boljševikom, ko so jim ti
obetal zemljo, še nikakor niso postali
boljševiki, temveč to se pravi, da
so boljševiki izdali svoj program, ki
zahteva da zemlja pripade skupno-
sti, ne pa posameznim osebam.

Vsled tega je socialna demokra-
cija vedno odvrčala mase od bol-
ševskih poizkusov in le z vso oprez-
nostjo sprejemala vesti o blagostan-
ju v Rusiji, kjer od postanka so-
vetske vlade do danes traja vojni.

Boljševiški fanatiki so na to od-
govorili: češ da mi obrekuemo ru-
sko revolucijo in da smo izdajalci.
V Rusiji je danes pomanjkanje.
To potrjuje boljševiški voditelj sa-
mi, ki so se pred kratkim vrnili iz
Rusije. I. italijanski komunist Se-
ratti in francoski komunist Fros-
sard in Chachen. V svojih pismih »Iz
rdečega Petrograda« niše Seratti o
tem, kako da je boljševiška vlada
neizvedljiva da bi preprečevala pre-
bijalstvo s hrano in da vsled tega

dopušča spekulantom in dobičkarjem
da izpod roke prodajajo živila po ba-
nih cenah. Tako se prodaja v Petro-
gradu funt kruha po 500 rublev. Ča-
ša mleka 150, funt sladkorja po 5000
rublev itd. Frossard in Chachen sta
eno leto visala v »L' Humanite« za
boljševizem in samo zaradi tega ju
je boljševiška vlada pustila v Rusi-
jo dočim socialnega demokrata Re-
noldela niso pustili v Rusijo, pred-
stavnika francoskih sindikatov La-
fona pa so izgnali iz Rusije.

Frossard in Chachen nista v »L' Humanite«, da je v Rusiji poma-
njkanje in glad, da so živila silno dra-
ga, ter da so delavske mase gole in
bose. Mase žive v bedi in poma-
njkanju, dočim boljševiški komisarji ži-
ve zelo udobno življenje.

Anglež Bertrand Russel, ki je ži-
vel v Rusiji od 11. maja do 16. junia,
kamor je šel z angleško delavsko de-
legacijo in je prepotoval v tem času
mnogo krajev, niše: »Komunisti ima-
jo vse dobre in slabe strani mlade
in agilne aristokrate. Hrabri so,
energični, razumelo zapovedovati
(tj. z druge strani pa so samovoljni
in ne kažejo namram masam nobene-
ga obzira in jih preobkledajo z delom
Vozijo se po ulicah z avtomobili in
uživajo razkošno hrano. Samo lju-
die ki politično kaj veljajo, morajo
dobiti avtomobil ali telefon. Dovo-
ljenja, da se vozijo z železnico, da
kumujejo v sovietskih skladiščih
(kjer so cene znatno nižje), da pose-
dajo vladališča itd. dobivajo vladni
priljubljeni povsem lažje, kakor drugi
smrtniki. Ako boljševizem vzdrži
oblast, se more reči, da bo komu-
nizem usahnil in da se bodo boljševiški
vladni mošje vse boli in boli izjed-
nčili s kakšno azijsko vlado, n. pr.
z angleško-indijsko.«

Kot pravili socialistov in pravih
zaščitnikov delavske mase je social-
no demokratskega delavstva dolž-
nost, da ne dopušča, da bi se pri-
nas ponavljalo to, kar se godi v Ru-
siji in kar se je tako žalostno za ves
proletariat končalo na Madžarskem.
Delavstvo naj dobro premisli in go-
tovo bo spoznalo, da prava pot v
socialistično družbo kaže edino
socialna demokracija, ne pa nestro-
liv in nevarnih eksperimentov že-
len komunizem, ki ga oznanajo že
za najbližjo dobo razni prenapeti
profesorji pri nas, kakor tudi družod.
Komunisti danes vpilejo, da se je so-
cialna demokracija preživela, mi pa
pravimo, da se bo, se in se je že de-
loma preživela boljševizem.

To se nam je zdelo potrebno ob-
javiti, ker sloni na izvirnih poročilih,
ki nam jih tako manika iz Rusije. Te
poročila naj nam služijo vsaj v to-
liko, da to vprašanje resno presojamo
in sodimo, kaj je mogoče in kaj ni.

Narodno predstavništvo.

Beograd, 31. avgusta.

Vladna deklaracija.

115. redni seslanek začasnega narodne-
ga predstavništva je otvoril podpredsednik
dr. Ivan Ribar ob 5.50 popoldne, na kar je
povzel besedo ministrski predsednik dr.
Milenko Vesnić ter predčital deklaracijo vla-
de, katere misli so:

Gospoda! Niti po svojih strankarski in
osebni sestavi, niti po svojih političnih tež-
njah se vlada, ki se vam danes predstavlja,
ne razlikuje od prejšnje, da bi bilo potreb-
no stopiti pred začasno narodno predstav-
ništvo s kako novo izjavo. Mi ostajamo to-
rej na onem, kar smo tukaj izjavili 26. ma-
ja t. l., to je, da smatramo za glavno nalogo
čim skorajšnje, popolnoma svobodne, z ni-
čemer preprečene volitve za ustavotvorno
skupščino ter predložitev ustave za našo
kraljevino. Smatram pa vendar za svojo
dolžnost, da vam v nekoliko besedah raz-
ložim vzroke postoja poslednje krize.

Ena izmed velikih težkoč, s katerimi se
je imela boriti prejšnja vlada, kakor tudi
one, ki so bile pred njo, je tičala v ureditvi
agrarnih odnosov v naši državi. »Jaz že-
lim,« je rekel regent v svoji proklamaciji z
dne 24. decembra 1918, da se odpravijo
kmetstvo in veleposredstva s tem, da se po-
ljedelska zemlja razdeli med siromašno
poljedelce in plača odškodnina dosedanjim
njenim lastnikom. Naj bo vsak Srb, Hrvat
in Slovenec na svoji zemlji gospodar, da
morejo biti in da bodo v svobodni naši dr-
žavi samo svobodni lastniki zemlje. Se-
stavljena z namenom, izvršiti določeno na-
logo ter z ozirom na njen lastni značaj, je
odločila začasna narodna vlada, da prične s
svojem delom v tem vprašanju na podlagi, ki
se poudarja v tej proklamaciji, dokler se to
zakonodajnim putem definitivno ne reši. Na
ta način bo vlada poleg ostalega popolnoma
izpolnjevala obljube, ki jih je dala krona,
kakor tudi prejšnje vlade našim državlja-
nom, ki so pri tej reformi prizadeti oziroma
zahtevani.

Pri uditvi naše skupne domovine je
veliko težkih in resnih poslov. Za njihovo
uspešno izvrševanje je treba mnogo po-
travnosti in pazljivosti. Mi smo se spora-
zumeli v vseh vprašanjih, glede katerih ima
deloviti sedanja vlada bodisi sama, bodisi
s sodelovanjem začasnega narodnega pred-
stavnštva.

Kakor drugod, tako je tudi v naši de-
želi zapustilo ogromno vojno gibanje ne-
redne razmere, za katere je potrebno v
svrhu ureditve mnogo časa in preudarnega
dela. V vojni so se nedvomno očitali tudi
gotovi »protidržavni« nagoni, proti katerim
se mora boriti vsaka vlada, ki se zaveda
svojih dolžnosti. Za to delo vam sedaj ne
moremo podati obširnejšega programa. Mo-
remo vam pa sedaj reči le toliko, da bomo
morali računati tudi nadalje s temi ljudmi v
naši deželi in v zvezi s tem gibanjem, ki
je nastalo z ničemer upravičeno dragotno.
Prisiljeni, da hitro izvršujemo svojo glavno
nalogo, bomo v kratkem zahtevali poobla-
stila za pravomočne uredbe, katere bomo
smatrali koristne za državne potrebe.

Odkar se je naš parlament sestel zad-
njič, so se v mednarodnem življenju dogo-
dili važni dogodki, ki niso mogli ostati brez
vpliva na interese naše domovine. Poljsko-
ruski spor je povzročil veliko skrb v ev-
ropski diplomaciji, ki se je morala z njim
resno baviti. Mi smo mogli samo obžalovati
to brezceljno prelivanje krvi dveh bratskih
narodov. In naravno ostali smo nevtralni v
tej borbi. Pri tej priliki je stopilo tudi ia-
dransko vprašanje, ki nas interesira v naj-
večji meri, za ta čas v drugo vrsto. Vendar
pa vlada, dasi je bila v ostavki, ni zamudi-
la nobenega trenutka, da bi ne posvečala
temu vprašanju svoje skrbi ter se trudila
pri naših zaveznikih in prijateljih za njego-
vo čimprejšnjo rešitev.

Radi nemilih in težkih dogodkov, ki
so se dogodili v sedenem Primorju, njih-
ovih krivcev in reperacij se vodijo poga-
janja z italijansko vlado ter moremo upati,
da bodo pripomogla, da se bo tudi v Rimu
utrdilo čimprej prepričanje, da nalaga na-
ši medsebojni interesi obema strankama
dolžnost, da uredimo te zadeve sporazumno
in čimprej v duhu čimboljših sosednih od-
nosov.

Naši sosedje Arnavti, ki bi morali biti
naši prijatelji, kakor smo bili mi vedno na-
pram njim, so pričeli v poslednjem času za-
vzemati napram nam odkrito neprijateljsko
stališče ter sistematično napadati demarka-
cijsko črto, ki nas ima deliti, dokler se med
nami ne določi stalne meje. Ta napad smo
mi morali odbiti in smo ga tudi odbili. Na-
dejamo se, da se ta napad ne bo več po-
novil.

Naši vojaški položaji v mednarodnem
življenju nam nalaga dolžnost, da se resneje
brigamo za obrambo naše države in naših
narodnih interesov. Sedaj ne smemo več
prepuščati drugim velikim silam skrb za
vzdrževanje miru med nami in našimi so-
sedi. Z vlado bratske češko-slovaške re-
publike smo podpisali dogovor o strogo
obrambni zvezi v duhu in po naredbah sve-
ta zveze narodov, ki mu ga bomo v naj-
krajšem času predložili. Kraljeva vlada je
bila srečna, da je ta pomembni čin mogla
izvršiti v polnem soglasju z vlado pred-
sednika Masaryka, starega in prepričanega
prijatelja celokupnega našega naroda. —
Naši narodni položaji je v prvi vrsti odvisen

od tega, kako se bomo uredili in učvrstili
doma. Radi tega Vas pozivljemo na soglas-
no delo za uveljavitev najpotrebnejših za-
konov. Dajte nam potrebne kredite in
ustvarite volilni zakon, kako bi v najkraj-
šem času svobodne državljane naše mile
domovine privedli do volilne skrinje! Sve-
sti si svojih pravic in dolžnosti, naj odloči-
jo o svoji novi ureditvi ter o osebah, kate-
rim bo poverjena odgovornost njih prave
uvedbe v življenje. (Dolgotrajno pleskanje
in živahni živjo-klici.)

Drugo čitanje zakona o volitvi v konstituinto.

Po govoru ministrskega predsednika dr.
Vesniča se je prešlo na dnevni red: Čitanje
zakona o volitvi poslancev v ustavotvorno
skupščino, dostavek k členu 15. — Pod-
predsednik dr. Ribar pozivlja vse one po-
slance, ki so zoper to, da se člen 15. vrne
odboru, da vstanejo. Ker ni noben poslanec
proti temu predlogu, se člen 15, kakor tudi
člen 16. volilnega zakona vrneata odboru.
Posl. Jaša Prodanovič opozarja na to, da
se v zmislu poslovnika začasnega narodne-
ga predstavništva ne more že po drugem
čitanju vračati členov odboru v ponovno
redakcijo. Minister za konstituinto dr. Mar-
ković izjavi: Konstatiram, da primera, ki
govori g. poslanec Prodanovič o njem, ni
bilo. Nato dokaže na podlagi § 97. poslovnika,
da se to more storiti. Nato predlaga mi-
nister za konstituinto, da se v členu 20.
novega volilnega zakona skrajša rok 30 dni
na 18 dni, kar se sprejme. Istotako se
sprejme v členu 32 skrajšanje roka 15 dni
na 3 dni. Pri nadaljnjem čitanju členov vo-
lilnega zakona predlaga dr. Matko Laginja,
naj se spremeni radi boljšega umevanja be-
seda »zakupno« v »abecedno« ter da se
mesto izraza »čas« rabi »sata«. Sprejme se
tudi, kar predlaga glede člena 30. minister
za konstituinto, naj se skrajša rok 90 dni
na 60 dni. Nato se nadaljuje čitanje volilne-
ga zakona. Paragraf za paragrafom je spre-
jet, nekateri le z neznačajnimi stališčnimi iz-
premembami. Pristavek k členu 120 glede
začasnega poslovnika za konstituinto izzo-
ve dalje debato, katere se udeležujejo mi-
nister Marković, posl. Nasta Petrovič, Ba-
nič, ter Gjorgjevič. Končno zahteva posl.
Kostič od podpredsednika dr. Ribarja, naj
prečita imena poslancev. Podpredsednik
konstatira, da ni kvoruma, ker so se neka-
teri poslanci med debato odstranili iz zbor-
ovalne dvorane. Dr. Ribar zaključni nato
sejo ob enainvajsetih ter skliče naslednjo
sejo za jutri v sredo ob šestnajstih. LDU.

Ljudske žrtve v svetovni vojni.

Christian je v januaru t. l. obla-
vil zanimive podatke o ljudskem gi-
banju za časa vojne. Izzube v po-
sameznih državah so bile naslednje:
v Nemčiji je bilo 3.600.000 mami po-
rodov in 2.700.000 smrtnih slučajev;
v bivši Avstrovske brez jugoslo-
vanskih pokralin 3.216.000 mami po-
rodov 1.693.000 smrtnih slučajev; v
Veliki Britaniji z Irsko 850.000 mami
porodov 1.000.000 smrtnih slučajev.

v Belgiji 175.000 mami porodov 200
tisoč smrt. slučajev; v Bulgarski 155 ti-
soč mami porodov 120 tisoč smrt.
slučajev; v Rumuniji 150 tisoč mami po-
rodov. 360 tisoč smrt. slučajev; v Ju-
goslaviji 904 tisoč mami porodov (od
tega 320 tisoč v Srbiji). 1 milijon 637
tisoč smrt. slučajev. (v Srbiji 1 milijon
330 tisoč); v evropski Rusiji s Poli-
sko 8 milijonov 300 tisoč mami poro-
dov in 4 milijone 700 tisoč smrt. slu-
čajev.

LISTEK.

Skrivnost »rumene sobe«.

Francosko spisal Gaston Leroux.
(Dolge.)

In z obupno jezo, ki je morala
biti zanj višek užitka, ker, ne vem,
če sem že to povedal, najbolj je bil
takrat vesel, kadar mu je bilo kaj
nejasno, je ponavljal g. Marquet:
... vedno bolj!

Reporter ga je zavrnil: »Tatvina
se je mogla izvršiti le pred umorom.
To je neovrgljivo iz vzrokov,
ki si jih vi mislite in še iz drugih
vzrokov, ki si jih jaz mislim. In ta-
krat, ko je prišel morilec v pavilon,
je že imel pri sebi ključ z bakreno
glavico.

— To ni mogoče, je rekel gosp.
Stangerson.

— To je prav lahko mogoče, go-
spod, evo dokaza!

Reporter je potegnil iz žepa šte-
vilko »Epogue« datirano z dne 21.

oktobra (spominjam, da se je izvršil
zločin v noči od 24. na 25.) ter nam
predčital sledeč oglas:

— »Včeraj le bila izgubljena v
veletrgovini Loure ročna torbica iz
črneza satena. V torbici se nahajajo
razni predmeti med temi tudi majhen
ključ z bakreno glavico. Kdor ga naj-
de, dobi visoko nagrado. Naidite! nai-
niše pošto ležeče na urad št. 40 pod
znakom: M. A. T. H. S. N.« — Ali
ne spominjate te črke na gđico Stang-
ersonovo? Ali ni bakreni ključ ta-
le tukaj? Vedno čitam oglas. V mo-
jem poklicu, kakor tudi v vašem,
gospod, preiskovalni sodnik, je to
vedno dobro... predvsem osebno!
Koliko spletke naide tam! Koliko
ključev raznih spletek, kateri sicer ni-
majno bakrenih glavice a vendar niso
mami zanimivi. Ta anonsa me je pa
še posebno zanimala zato ker se
skriva iznabitelica za tako tajinstve-
no šifro, ključ vendar nikogar ne kon-
promitira. Koliko ji je za ta ključ!
Visoko nagrada obeta! In razmišljal
sem o teh črkah: M. A. T. H. S. N.
Prve štiri so mi takoj izdale krstno

ime. Mislim sem si: Math. Mathilda,
osebi, ki je izgubila torbico s ključem.
ki ima bakreno glavico, je ime Mat-
hilda! Toda zadnji dve črki, kaj naj
pomenita. Vrgel sem časopis proč
ter šel na drugo delo. Ko so izšli štiri
dni na to večerni listi ter z velikimi
mi črkami naznanjali umor gđice
Mathilde Stangersonove, sem se
spomnil brez posebnega truda na čr-
ke v anonsi. Zanimalo me je, poiskal
sem dotično številko v uredništvu.
Porabil sem zadnji črki: S. N. Ko
jih zagledam, sem si takoj mislil:
Stangerson!... Nal se nam nemudo-
ma izvohča ter se odnel na po-
štni urad št. 40. Vprašam: »Nimate
nobene pisma pod šifro M. A. T. H. S. N.?« Uradnik mi odgovori:
»Ne!« Nisem še hotel oditi, prošil
sem in moledeval, naj še enkrat do-
bro pregleda. Rekel je: Bežite no,
gospod, vse je samo šala! Da, imel
sem zares pismo z znakom M. A. T. H. S. N., toda izročil sem ga pred
tremi dnevi dami, ki ga je zahtevala.
Danes ste prišli ponj vi, a predvče-
rašnjem ga je hotel dobiti eleganten

gospod. Dosti imam teh neumnosti.
Hotel sem izvedeti, kaj več o obeh
osebah, ki sta prišli na pismo, toda
uradnik mi ni maral povedati, bodisi,
da je hotel varovati uradno tajnost,
ali pa je res mislil, da ga imamo za
norca.

Rouletabile je območje. Tudi vsi
drugi smo molčali. Vsakdo izmed nas
si je po svoje razlagal zgodbo o pošt-
noležečem pismu. Zdelo se je, da
imamo sedaj resnično nit, po kateri
bomo mogli zasledovati to nepo-
milno afero.

G. Stangerson je rekel:

— Torej je skoraj gotovo, da je
res moja hčerka izgubila ta ključ ter
prošila dotičnega ali dotično, ki bi
ga našel, da biše postnoležeče. Meni
ni hotela o tem praviti, da bi se ne
vzgnemirjal. Bala se je obklevetati svoje
ime, ker bi potem jaz gotovo za vse
izvedel. To je prav razumljivo in na-
ravno. Bli sem namreč že okraden!

— Kje? Kdaj? je vprašal policijski
načelnik.

— Ah, od tega je že več let, v
Ameriki, v Filadelfiji. Ukradli so mi

iz morega laboratorija skrivnosti
dveh iznajdb, ki bi zamogle obogate-
ti cel narod. Ne samo da nisem nik-
dar izvedel, kdo mi je vse ukradel,
ampak tudi nisem nikoli slišal govo-
riti o predmetu tatvine, gotovo vsled
tega ne. Ker sem takoj po tatvini
obelodanil v javnosti obeh iznajdbi
ter tako prekrizal načrt lonovu, ki se
je hotel naibže z ukradenim učenost-
jo obogatiti. Od tega časa sem zelo
 previden, pri delu se skrbno zakle-
nam. Vse, kar vidite tukaj, železno
omrežje na oknih, osamljen pavilon,
ta opara, ki sem jo dal sam napra-
viti, umetna ključavnica z edinst-
venim ključem svoje vrste, vse to je posled-
ica žalostne izkušnje.

G. Dax je izjavil: »Zelo zanimi-
vo«. Rouletabile je pa vprašal po
ročni torbici. Z nekaj dni nista vi-
dela g. Stangersona in oče Jakob go-
spodičine torbice. Nekaj ur pozneje,
nam je povedala sama, da jo je ukra-
del ali da jo je izgubila, ter da se je v
resnici vse tako zgodilo kot nam je
razlagal g. Rouletabile. 23. oktobra
je bila v poštnem uradu št. 40. tem

lia političnega oddelka v zunanjem ministrstvu.

— Pomanjkanje v Dalmaciji. Ljudje, ki prihajajo iz Dalmacije, vedo povedati o velikem pomanjkanju in o dragoj, ki je v Dalmaciji. Kruh stane tam 14 do 16 kron, druge potrebščine so še mnogo dražje. — Sprito dobro uspele letine, moremo tu zopet le vzkliniti, da je to zasluga modrih naših državnikov, ki propirajo s tako vnetostjo svoboden izvoz in veliko »zarado« posameznikov, mesto da bi se narodno bogastvo obračalo v prid celokupnega naroda države.

— Najnovejšo D' Annunziovo delo. Slavnostni harlekin, pesnik D' Annunzio je izdelal ustavo samostojne reške republike, koje besedilo je objavil 31. avgusta in izdal v posebni brošuri. Ustava se nanaša tudi na bližnje otoke, ki želijo pristopiti k novi državi. Svet obstoja iz zastopnikov vseh stanov ter sklepa gospodarske in druge zakone. Omeniti je treba, da je pesnik sprejel v svojo ustavo komunistični družabni red. Po najnovejšem času je D' Annunzio kot napreden mož tudi komunist. Nad tem svojim najnovejšim delom je D' Annunzio pokazal sam veliko zadovoljnost.

— Zalostne razmere v reških zaporih. O groznih razmerah v reških zaporih je podala izjavo D' Annunziova žrtev, kateri se je posrečilo pobegniti iz zapora. Ravnanje z aretiranimi ljudmi v reških zaporih je več kot nečloveško. Italijani ne dovoljujejo jetnikom, da bi dobivali hrano od doma. Ker je oskrba jetnikov pod vsako kritiko, morajo seveda zelo stradati. Toda ne samo, da trpe aretiranci vsled lakote, ampak jih tudi pretepajo na grozen način. Najpogostejše uporablja v ta namen železne palice. Ne mine dan, da ne bi morali koga odpeljati v bolnišnico. Nekega aretiranca so tako pretepli, da so mu izvili roko in da je še mesec dni kasneje radi tega bolehal. Aretiranje ki so večinoma Jugoslovani, zapirajo v bivšo Jelačićevo vojašnico, ki so jo prekrstili v Drazovo vojašnico. Zaprti so v mračnih temnicah, ki so dva metra pod zemljo in so polne blata in nesnage. Kadar dele »hrano«, se dele tudi batine z volovskimi žilami. Ljudje, da ne pomno gladu, sprejemajo tudi batine, samo da pridejo do te slabe hrane in si podaljšajo življenje s trpljenjem. V teh ječah se nahajajo kralji vseh možgih bolezni. Mnogi so izgubili iz ječ brez sledu. Na desetine ljudi je našlo v teh ječah smrt radi pretepanja in gladi. Kako je onesrečil D' Annunzio reške prebivalce, se vedno jasneje kaže. Reka propada vsestransko.

— Goljujla v enzerfeldski tvornici za munjole. Na podlagi policijske preiskave v stvari goljujla v enzerfeldski tvornici za munjole so bili aretirani generalni ravnatelj Gustav Tomola, ravnatelj Adolf Connard, Oton Schinke in Josip Bregant, upravitelj Friderik Bradl ter nekaj oseb, ki so v zvezi s to zadevo, med njimi upravitelj tvornice municije v Woellersdorfu Stefan Sagadin.

— Kongres Ukrajincev. Za 1. oktober je sklican na Dunaj narodni ukrajinski kongres, na katerem bodo zastopniki vseh ukrajinskih strank določili skupne smerice za splošno ukrajinsko politiko.

— Zaradi romana! Dunajsko sodišče se peča z zanimivo razpravo zoper nekoga Jos. Windhaberja. Obdolžen je prestopka zoper varnost življenja neke komptoristične Rose Talingera. Windhaber je pisal roman v katerem opisuje prizore iz norišnice. Da bi bil bolj originalen, je spjel omenjeno deklico v gore, kjer jo je pustil samo. Mislil je, da bo obnovela v samotni in jo mogel opazovati. V planini jo je nemarno pustil samo in izgubil. Deklica pa ni obnovela in Windhaber jo ni več našel na onem mestu, kjer si je mislil, da bo deklica ostala. Deklico so našli po več dneh mrtvo na planini.

— Zupan Budimpešte. Mestni zastop budimpeštanski je na izredni občni skupščini izvolil vladnega komisarja dr. Evgena Sicecsa s 170 glasovi od 227 glasov za zupana.

— Najmočnejša armada sveta. V mednarodni strokovni zvezi je organiziranih danes okrog 25 milijonov delavcev in delavk. Največ članov imajo strokovne organizacije: v Nemčiji do 8 milijonov, v Angliji 6 milijonov, Severna Amerika 4 milijone, Francija 1,5 mili., Italija 2,5 mili., Češko-slovaška 675.203, Belgija 629.736, Avstrija 662.000, Švedska 258.832 itd. Statistika nam pove, da je strokovna Internacionalna močnosten in odločujoč faktor v svetovnem boju in kakšen bi šele bil, ako bi delavstvo bilo edino, tudi vidimo.

— Husu v spomin so vzdali v Zenevi v tkzv. reformacijski dvorani spominsko desko.

— Ločitev cerkve od države je bila izvedena — na Saksom. Tamošnji deželni zbor je sprejel zakon, ki naj uresniči popolno ločitev cerkve od države. Cerkev bodo upravljali cerkveni sveti, za katere še jeseni izvršijo volitve. Na pomlad prihodnjega leta začne z delovanjem. Do tedaj bodo upravljali cerkve še dosedanjí uradi.

— Splošna stavka v Stuttgartu. Nemški listi poročajo, da je izbruhnila v Stuttgartu splošna stavka, ki obsega vse važne obrate.

— V južni Franciji je padel termometer na tri stopinje pod ničlo. Mrazovi so zelo škodovali letini, zlasti žitni in vinski trti.

— 200.000 dolarjev je dala kanadska vlada zvezi narodov za boj proti tifusu v Srednji Evropi.

— Nov sistem stenografije je iznašel gospod Ranol Dayal, predsednik državnih francoskih stenografov. Novi sistem je baje zelo enostaven, hitrejši, čitljivejši in nauči se ga zelo hitro. Svoje gojence da g. Dayal nauči pisati v treh urah in to pri manjših besedah sto, pri daljših in težjih pa osemdeset na uro. Tudi na pisalnem stroju ga je mogoče rabiti.

— Pomanjkanje zdravnikov v Rusiji. »Arbeiter Zeitung« poroča, da je v Rusiji silno pomanjkanje zdravnikov. Zdravniki v Rusiji uživajo pri ljudstvu velik ugled. Neki duajski dijak, ki je študiral na Dunaju samo en semester medicine in si je tekom vojne pridobil nekaj prakse, je sedaj v Rusiji vodja bolnice. Avstrijski zdravniki, katerih je v Avstriji zelo mnogo, se sedaj pečajo z mislijo, da bi odšli v Rusijo.

— Bajkalsko ozemlje v Sibiriji so Japonci, kakor poročajo sami, izpraznili.

K položaju.

Narodno predstavništvo sprejme volilni red za konstituantno najbrže brez posebnih težkoč, ker so sami med seboj in imajo trenutno enoten program, po katerem si hočejo zagurati svoje meščanske privilegije. Zaradi nejevolje, ki je nastala med ljudstvom gled ogromnega državnega proračuna, bo narodno predstavništvo zahtevalo revizijo proračuna.

Kakšno stališče so naši zastopniki zavzeli napram volilnemu redu in napram proračunu, bomo še poročali obširneje pozneje, ko dobimo izvirna poročila, zakaj vsa meščanska poročila zamoče skoro popolnoma vse delo socialnih demokratov v narodnem predstavništvu.

Dr. Korošec je obelil na lahki malariji ter se je preselil v Maribor.

Vesničeva vladna izjava je meščanskim strankam všeč. Kar očita Vesniču, je pri nas le to, da je premalo agresiven v zunanji politiki. Srbi soglašajo z njim. Značilno pa je, da o socialnih nalogah države ni izpregovoril gospod ministerski predsednik nobene besedice, pač na je zagrozil, da bo zahtevala vlada pooblastila za nastopanje proti »prevrtnim« elementom. Narodni predstavniki so odobraval program (meščanski) in niti na misel jim ni prišlo tem klerikalcem in liberalcem, da to ni socialna naloga državne vlade, zlasti ker grozi neznosna beda iz vseh kotov. Beda se ne uničuje s terorizmom, tukaj je treba resnega narodno-gospodarskega in socialnega dela. Tega pa gospoda še ne pozna.

Najnovejši telegrami.

PARAGRAF 15.

Zagreb, 1. »Narodna Politika« poroča iz Beograda, da je vlada glede volilnega zakona predlagala, da se nasivna volilna pravica z ozirom na državne uradnike da samo ministrom in profesorom pravnih fakultet. Vsak uradnik se bo smel voliti, ako pa bo izvoljen, bo moral zapustiti državno službo. Jugoslovanski klub namerava še predlagati, da se nasivne volilne pravice ne da onim, ki so v poslovnih zvezah z državo, bančnim ravnateljem in sličnim osobam.

HERMAN WENDEL V BELGRADU.

Belgrad, 1. Včeraj te dospel semkaj na potu v Macedonijo g. Herman Wendel.

BOJI NA ALBANSKI MEJI.

Zagreb, 1. »Domovina« poroča iz Beograda: Pri zavzetju Vasište in Selišta se je sovražnik slabo upiral. V Vasište so aeroplani vrgli večje število bomb ter je imel sovražnik velike izgube, ker je nastopal v gručah. Ogromen plen je padel v naše roke. Sovražnik se povsod umika s slabim odporom. Na več krajih so naše čete prekorale Drin in zasledujejo sovražnika. Naši držijo svoje postojanke še iz leta 1918. Sovražnik je na pančnem begu v Elbasan in Tirano. Ker so Arnavti kaznovani, te dobila naša vojska nalog, da se ustavi na postojankah, ki jih je imela pred arnavtskim napadom.

Skopje, 1. Naše čete potiskajo sovražnika neprestano. Posebno so se izkazali naši aeroplanski oddelki. Morala naših čet je izvrstna. Arnavti na svojem umiku, kakor vedno, poživajo vse do česar pridejo.

DIREKTA POGAJANJA Z JUGOSLAVIJO.

Zagreb, 1. »Narodno Delo« poroča iz Beograda: V tukajšnjih diplomatskih krogih smatrajo, da se bodo vršila direktna pogajanja med Italijo in Jugoslavijo tudi iz tega razloga, ker bi Italija hotela, da onemogoči ta pogajanja, preden ne bi D' Annunzio izvedel kak »nov fakt«. Italija je že izjavila, da je pripravljena začeti direktna pogajanja. Naša vlada bo zelo energično nastopila proti vsakemu pustolovskemu poizkusu D' Annunzia, ako bi hotel na svojo roko reševati reško vprašanje. Tekom tega tedna bo naša vlada naznanila zaveznikom, da bo vsak tak D' Annunziov poizkus smatrala za izzivnanje in da bo proti vsaki njegovi avanturi, ki bi bila na škodo našim interesom, storila najenergičnejše korake.

REŠKA USTAVA.

Bakar, 1. V gledališču »Fenice« na Reki je v pondeljek zvečer prečital D'Annunzio načrt ustave za Reko. Nova država bi se imela ustanoviti z imenom »Regenza Italiana del Carnaro«. Po tem načrtu bi prebivalstvo proglasilo sedež svoje svobodne države za corpus separatum z vsemi železnicami in vso luko. Po tem načrtu bi država ne bila niti monarhija niti republika, temveč samo provizorna država, ki bi ostala tako do aneksije. Državo bi opravljalo sedem rektorjev, od katerih bi

bil rektor za zunanje stvari do glavar.

IZGREDI DUNAJSKE »VOLKS-WEHR«.

Dunaj, 31. Danes dopoldne je došlo do izvergov pri dunajski »Volkswehr«. Oddelci vojaštva se je hotel samostojno nastaniti v bolnišnici, ki se nahaja v vojašnici v Breitensee. V tej vojašnici je bila že svočias nastanena ljudska bramba, pred letom pa so jo izremenili v otroško bolnico. Državni urad za vojaške zadeve je ukazal ljudski brambi, naj se odstrani, kar pa je vojaštvo storilo šele na četrtnem prekinjeniu dela, ki ga je povzročil obratni svet.

MADŽARSKA NARODNA SKUPŠČINA.

Budimpešta, 1. Narodna skupščina je danes v podrobni debati sprejela predlog, s katerim se za gotove delikte uvača kazni batin, vendar z mnogostevilnimi omlilujočimi izpremembami.

DEMONSTRACIJA BREZPOSELNIH V FRANKFURTU.

Frankfurt am Main, 1. Danes dopoldne so imeli tukajšnji brezdelni zborovanje in odposlali deputacijo v mestno hišo, da bi na magistratu predložili svoje zahteve. Deputacija je bila sprejeta. Dočim se je pogajala z magistratom, so prišle tolpe drugih brezdelnih demonstrantov pred mestno hišo in izkušale vdreti na več krajih. To se jim je posrečilo pri vratih na Bethmannovi cesti. Napadli so tamkaj stražarja moža varnostne brambe, nakar je ta rabil orožje. Do sedaj se je dognalo, da je pet oseb težko ranjenih, dve pa lahko. Na Kaiserstrasse so izplenili prodajalnico za orožje ter odnesli revolverje in strelivo. Nadlegovali so policijske uradnike: višjemu redarskemu uradniku so grozili z noži. Redarske patrulje hodijo po mestu. Za popoldne so sklicana protestna zborovanja brezdelnih.

Rusko-poljska vojna.

Königsberg, 31. avgusta. Poljaki so včeraj zasidli Suwalki. Boljševiki izvidni oddelki so vkorakali v Sokolko in Narew. — General Budieny prodira dalje kljub žilavemu odporu Poljakov. Vzhodno Lvo-va za boljševike uspešni boji.

RUSKO VOJNO POROČILO.

Moskva, 1. Frontno poročilo z dne 31. avgusta. Onemogočili smo vse poizkuse sovražnika, ki je hotel prekorati Bug. Južno od Grubieszova smo napredovali proti zahodu. Pri Lvovu in Buczaczu smo odbili vse sovražne napade.

RUSKO-POLJSKA POGAJANJA POTEKAJO UGODNO.

Varšava, 1. Predsednik poljskega mirovnega odposlanstva Dombki je včeraj izjavil zastopniku varšavskega tiska, da odpotovanje dela odposlanstva iz Minska ne pomeni odgoditve pogajanj, marveč le prekinjenje, ker je osebo poročanje vladi potrebno. Poljsko odposlanstvo je težko občutilo premalno prijaznost ruskih vojaških krogov. Zadržna pogajanja v Minsku upravičeno nado za olajšanje nadaljnih pogajanj za premirje in mir, Rusko odposlanstvo je izjavilo, da začetkoma postav-

ljenih 15 točk nikakor ni končoveljavni, ampak da se je temelj za protipredlogo. Postopanje ruskega odposlanstva zbuja nado, da se bo kmalu sklenil trajni mir, ki ga želi Poljska.

Delavsko gibanje. Iz stranke.

Tržič, Krai. strokovna komisija vabi na protestni shod, ki se bo vršil v nedeljo, dne 5. septembra ob 10. uri dopoldne v prostorih konsumnega društva v Tržiču. Dnevni red: Protest proti podaljšanju osemurnega delavnika.

Kultura.

Pododbor Udruženja gledaliških igralcev v Ljubljani bo začel te dni izdajati gledališko revijo, ki bo nosila naslov »Maska«. Revija bo izhajala dvakrat na mesec.

Cirilova knjižnica, 2. zvezek. — Jugoslovanski Pijemont. Zgodovina Srbije od Črnege Jurja do kralja Petra... Prvi del. Spisal dr. Leopold Lenard, Maribor 1920. Cirilova tiskarna. Str. 152, cena 14 kron. Brez poštnine; poštnina znaša 1 K 60 v za komad. Poznatni moramo naš narod, našo državo, našo preteklost in sedanjost. Izšel je torej pred meseci prvi zvezek Cirilove knjige, ki obravnava »Našo državo«. Sedaj je izšel drugi pod zgoraj navedenim naslovom, ki obravnava prvi del zgodovine novejšje Srbije, to je one jugoslovanske zemlje, ki je kot na Laškem Pijemont bila izvor zedinjenja našega naroda. Knjižica je pisana kolikor mogoče poljudno, da bo zanimala tudi širše sloje a vendar tudi znanstveno in kritično, ker ne pripoveduje samo, ampak tudi dokazuje in utemeljuje. V prvem poglavju pojasnjuje prehod pod turško robstvo, v drugem opisuje srbse vstaje do Črnege Jurja, a v tretjem vstajo Črnege Jurja do prve osvoboditve Srbije. Knjižica je torej v sebi zaokrožena celota, ker opisuje srbse boja za neodvisnost od časa, ko je izgubila stara srbška država, pa do dne, ko srbski narod zopet stopi na pozorišče evropske zgodovine kot državen činitelj. V drugem delu sledi nadaljna zgodovina Srbije Karadjordjevičev. Knjižica je zelo lično izdelana, tiskana na močnem papirju. Cena je s 14 kronami zelo nizka.

Gospodarstvo.

— Izvoz v Romunijo. Finančni minister je dovolil izvoz blaga v Romunijo, ker je romunska vlada odobrila izvoz v Jugoslavijo. Blago se bo plačevalo v romunskih leihi.

— Romunski papirnati denar, ki ga je leta 1916. izdala v Odesi »Banca Nationale«, je sedaj brez vsake veljave. Ker je mogoče, da se tak denar še nahaja v prometu, je treba na to opozoriti.

— Živinska kužna bolezen v Belgiji. V Belgiji razsaja med živino neka nova kužna bolezen, ki je zelo opasna in se je prenesla iz Indije. Nevarna je predvsem za ovce in koze.

— Produkcija zlata. Kanada je bila edina dežela britske države, ki je v l. 1919. producirala več zlata kot v l. 1918. V letu 1919. je producirala Južna Afrika za 35 milijonov 383.974 liber, Avstralija za 4.565.088 liber, Kanada za 3.260.459 liber, Rhodesija za 2.490.493 liber, Indija 1.059.976 liber in Zahodna Afrika za 1.240.691 liber.

— Produkcija srebra v Mehiki je prevzela vlada v lastne roke v vseh rudnikih, tudi v onih, kjer se kopanje že več ne izplača samo zato, da izkoristi zase visoke cene srebra na svetovnem trgu. Mehika dela na to, da postane zopet prvi producent srebra na svetovnem trgu.

— Petrolejski vrelci v Azerbejdžanu. Od držav, ki so nastale na področjih Rusije, vzbuja pozornost posebno Azerbejdžan, kajti ne glede na druga bogastva so že nle-ovi petrolejski vrelci danes zelo važni. Razen petroleja je v deželi še mnogo pavole, svile, riža in so veliki rudniki medl. V sedanjem času so te stvari velike vrednosti. Mnogo dežela potrebuje velike množine petroleja, bencina ter olja in Azerbejdžan lahko velik del teh potreb krije. Črpička, ki vodi iz Baku v Batum lahko mesečno izžrpa 4.000.000 pudov petroleja in 1.000.000 pudov olja. Dalje je tudi železnica med Batumom in Baku že zopet urejena. Vlada v Baku je sicer omejila ponekod dovoljenje za izvoz volne, pavole in svile, toda ako se uvaža kaj, kar Azerbejdžan rabi, se dobi dovoljenje za izvoz takoj. Najolj potrebujejo v Azerbejdžanu sladkorja, manufakturnega blaga, gospodarskih strojev in železniškega materiala. Polje za izmenjavo blaga je precej obsežno. V zadnjem času izvažajo iz Azerbejdžana mnogo preprog. Ker ima papirnati denar zelo malo vrednost, zastopajo preproge zlato. Zato tamkajšnji trgovci raje kupujejo za Azerbejdžanom kot z drugimi pokrajlinami ob Črnem morju, kjer dobijo za blago le nič vredne rublje. Azerbejdžan je tudi transita dežela za trgovino s Perzijo (riž, pavola, suho sadje). V Baku je mnogo družb in trgovcev, ki se pečajo s transitno trgovino.

Iz Slovenije.

Rajhenburg. Čitali smo že marsikaj »Napreju« iz raznih krajev Slovenije. Malokje pa skušajo meščanske stranke s svojimi prireditvami tako omamljati in slepit delavstvo kakor pri nas. Od majnika meseca je v našem kraju vedno polno romarjev in romaric iz bližnjih in daljnih krajev, ki preproge vse noči. Hodijo namreč na božjo pot k lurski cerkvi in k materi božji zagorski blizu Planine. Imeli smo tudi precej obiskano orlovsko veselico, ki jo je počastil celo zagrebški škof. Glavno vlogo pri teh stvareh igrajo očette frapisti. Tržani se pa za klerikalne prireditve ne brigajo. Za orlovsko veselico je slavilo naše gasilno društvo svoje petindvajsetletnico, ki so jo hvaležno proslavili tržani in okolčani. Gasilno društvo obstoji že 28 let. Pri veselici je jako lepo sodelovala tudi železničarska godba iz Zidanega mosta. Tudi Sokoli so se spomnili na veselico in so praznovali svojo desetletnico; udeležili so se je tržani in gostje. Organizirano delavstvo je vse opazovalo in videlo, kako se zavaja delavski razred od svojih interesov. Komaj smo se nekoliko utrdili in organizirali, pa že prihajajo »komunisti«, ki bi radi razbili našo organizacijo. Toda mi smo prepričani sodrugl, nas ne bodo zavedle škodoželjne vabe. Sedaj že več časa nismo mogli prirediti shodov, ker so bili govorniki zadržani. Priredimo pa dne 5. t. m. rudarski shod ob 9. dopoldne v gostilni g. Iv. Rataja v Rajhenburgu, na katerem bo poročal s. Leskovšek. V kratkem vam bomo pa tudi poročali o javnem shodu naše politične organizacije in KDZ. Mi ne omagamo, ne omagajte tudi vsi drugi; mi se bomo znali braniti vseh sovražnikov, čeprav prihajajo z medom na jeziku.

Colje. Dopisnik zvezarskega železnice se v zadnji številki lista poteguje za njih tovariša Plahuta, ker se ga je v listu »Napreju« malo razkrinkalo. Dopisnik članka brbra nekaj o politiki, izpustil pa je glavno, kar bi res opralo njih »vrednega člana«. Dopisnik članka vzklino nazadnje, da je lažnjivec dotični, ki piše o Plahutu. Ker pa dopisnik ni navedel, kaj se je o Plahutu zlagalo, zato klenka ta zvezarski vzklip približno tako-le: Ker je dopisnik v »Napreju« pisal o Plahutu zgolj resnico, zato je lažnjivec! — No slaba perica je bil ta »tovariš« Plahute, ker je pustil v perilu vse »madeže«.

Umrli je v St. Petru v Sav. dol. dne 1. sept. g. Josip Klopčič, nadučitelj v. p. Pogreb bo v petek ob 4. uri popoldan.

Šoštani. Gotovo bo marsikoga interesirala silaina plača sodnih nastavlencev, kateri se bo marsikdo čudil, videč nesramne številke. Ki lih mora uboriti star oče nekaj nepreskrbljenih otrok uživati, trudeč se od ranega jutra do pozne noči, dočim se razna gospoda, valena lenobe, po mestih z veržigom v ustili soroheja. Ker nisec tega dopisa imenovane osebo pozna, ter se je interesiral za usodo uborega, sestrada neza moža, je prišel do prepričanja, da je nemogoče v današnjih razmerah eksistirati s takimi dohodki. Zato je tudi umestno, da izve javnost sramoto, kajti imenovani je dovolj prosil pomoči pri višem dežel-nem sodišču v Ljubljani, toda zaman.

Naj navedem v dokaz sledeče sijajne svote: Mož ima mesečne plače K 80 — reci in piši osemdeset kron. Draginska doklada znaša okrog 246 K. — v besedah dvestoštirideset šest kron. Ta znesek nikdar ne prekorači svote 460 K na dostavnih pristojbinah. Torej z mesečno plačo 700 K, mora 59 letni starček preskrbovati ženo in 2 hčerki, kjer se mora v potu obraza potikati naokolo, da svoj družini preskrbi vsakdanji kruh. Priporočiti se mora, da imenovani že 23 leto opravlja službo pri sodišču. Koliko čevljev porabi in ima stroškov, imenovani pri dostavljanju aktov, si vsakdo lahko misli. Vprašam celo javnost, ki vsaj nekoliko sočustvuje z reveži, jeli ni to sramota od naše buržuazijske države, da na tak infamen način odira revno ljudstvo ter ga izkorišča. Pa kaj zato, ko moramo toliko vojaštva vzdrževati, vsaj ni čuda.

Vpošljite zaostalo naročnino za »NAPREJ«, da se Vam njega pošiljanje ne ustavi.

Čebelarstva vrtna veselica se vrši v nedeljo, dne 5. septembra 1920 pri Pavliču na Glincah. Spored: Medeni in čebelni srečolov. Godba. Prodaja pristne medicine. Razkazovanje, kako se jemlje med iz satovja in prodaja medu. Začetek ob 3. uri popoldan. Vstopnina K 4.—. V slučaju slabega vremena se prireditve vrši na praznik 8. septembra 1920. K obilni udeležbi vabi čebelarska podružnica Vič-Glinca.

Shod vol. invalidov se bo vršil dne 9. septembra 1920 ob 8. uri dopoldne v hotelu Union (Celje). Dolžnost vsakega invalida je, da se istega udeleži!

To in ono.

* Zakaj umre toliko otrok že v prvih letih starosti? — Vsled predsodkov staršev, zlasti mater, da je alkohol hranivo in krepi.

* Napitnina izginja. V vozovih praške cestne železnice so se pojavili sledeči letaki: »Na temelju sklepa uslužbencev električne železnice se prosi občinstvo, da ne daje uslužbencem nikake napitnine.« Hvala vredna stvar je to. Lep izraz delavčeve samozavesti! Pa pri nas?

* Iz Macedonije. Skopje ob Vardaru je za Belgradom največje in najvažnejše mesto v Srbiji. Danes šteje okoli 10.000 prebivalcev, med temi približno dvajset

tisoč mohamedancev. Skopje je stedišče mnogih rek in dolin, ki ga vežejo z notranjostjo dežele. Zlasti lega ob Vardaru ter ob železniški progi Belgrad-Solun-Atene in Skopje-Mitrova mu je mnogo pripomogla do njegove veljave. V srednjem veku je štelo baje 30.000 hiš ter je že tedaj imelo veliko osebo s kožami, ki so se izvažale v Drač in Solun. V 17. stoletju je bilo po kugi in požaru skoro popolnoma uničeno. Le težko in počasi si je mesto zopet opomoglo do današnje pomembnosti. Skopje ima leta 565 po Justinijanu zidan vodovod ter nekoliko let staro električno razsvetljavo. Neka angleška skupina namerava v kratkem zidati še električno železnico. Sploh se tuji kapital zelo zanima za to največje in mnogo obetajoče makedonsko

mesto. Industrije tu ni nobene, čveče pa obrti in trgovina. Staro mesto, večnoma turško, se razteza na desnem bregu Vardarja, novo mesto z dobrimi hoteli in lepimi ulicami pa leži na desnem bregu. Vojasništva je tu zelo mnogo, predstavljeno iz vojaškega centra Niša. V Skopju je tudi oddelček Trgovske komore. Zemlja je zelo rodovitna, samo obdeluje se še poročoma primitivno. Zivnoredja, sadjarstvo in svilopreja imajo tu ugodna tla in izvrstno podnebje, torej najlepšo bodočnost, ko bo Srbom in drugim Jugoslovonom dana možnost mirnega dela in razvoja, se bo mesto v kratki dobi povzpelo do one veljave, ki jo ima Zagreb za Hrvaško. Zivljenske razmere so sicer kakor v celni Srbiji zelo drage, hiše vse prenapolnjene, a vse to se

bo tukaj prej kakor v drugih krajih izboljšalo. Vsakemu mlademu ter delavnemu trgovcu kakor obrtniku (razven čevljarjem, katerega slednjega obrt je tu na visoki stopnji), ki hoče naprej, je tukaj dana lepa prilika dela in zaslužka.

* Ameriška sekta baptistov agitira proti filmom, češ da je kino vzrok mnogih ločitev zakona. Nasprotniki kinov imajo tu zopet dober argument. Sedaj imajo v Ameriki že prohibicijo (prepoved alkohola), zelo agitirajo za prepoved kajenja in tretja po vrsti naj bo prepoved kinov.

Prireditve.

Okrožna politična organizacija JSDS v Celju priredi v nedeljo 5. septembra ob

pol 4. uri v gozdni restavraciji veliko vrtno veselico z bogatim sporedom. Na dnevnem redu so: ples, srečelov, šaljiava pošta, drsalisti, turška kavarna itd. Pri šaljiavi pošti je lepotno tekmovanje; ona dama, ki dobi največ razglednic, dobi krasno darilo. Na veselici sodeluje tudi pevsko društvo »Naprejski«. Povabljeni so bratske podružnice celjskega okrožja k sodelovanju. Poskrbljeno bo za točno postrežbo, jedila in plač po zmernih cenah. Vstopnina na veselico 5 K v predprodaji, pri blagajni 6 K. Vabimo vse sodruge celjskega okrožja, da se udeležijo te naše prireditve v največjem številu. — Odbor.

Izdajatelj: Ivan Milinar.
Odgovorni urednik: Jak. Vehovec.

Ljudska tiskarna Maribor

d. d. v Ljubljani

naznanja, da je kar najmoderneje opremljena in da izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela.

Izvršuje:

knjige, brošure, računske zaključke, cenike, lepake, letake, vabila, trgovske račune, razpredelnice, pisma in zavitke, osmrtnice, posetnice itd. v eni ali več barvah od najfinejše do :: najpreprostejše vrste. ::

Vse lično in po zmernih cenah.

Konsumna društva, zavodi, organizacije, razna društva, trgovci in obrtniki! Priporočamo Vam, da se trdno oklenete te najbolj zmogljive tiskarne v Mariboru.

92

Cene so padle! Cene so padle!

Najfinejše obleke in površnike za gospode, kostume za dame iz pristnega

angleškega blaga

izdeljuje krojač za gospode in dame

F. Potočnik, Ljubljana,
Šelenburgova ulica 6-I.

Cene oblekam od 2.500 K dalje, površnikom od 1.500 K dalje. Izdelava v 8 dneh.

Cenjeni naročniki se opozarjajo, da je moj salon v I. nadstropju in ne v parterju pod firmo Klimanek.

Naznanilo!

Naznanjam vsem cenjenim trgovcem usnja, sedlarjem in čevljarjem

otvoritev svoje trgovine

z usnjem, podplati, gonilnimi jermeni in vsemi čevljarškimi potrebščinami na debelo.

J. Sandrin, Ljubljana, Mesni trg št. 6.

Tovarna

Barva

vsakovrstno -- blago.

JOS. REICH

Kemično čisti obleke.

Svetlolika ovratnike, zapestnice in srajce.

Ljubljana, Poljanski nasip 4.
Podružnica: Šelenburgova ul. 3.

Podružnice:

Maribor
Gospodarska ul. 38

Novomesto
Glavni trg

Kočevje
št. 39.

JURJEVO

trpentinovo čistilo za čevlje
razpošilja tovarniška zaloga

M. TREBAR, Ljubljana,
Sv. Petra cesta št. 6. Telefon 539.

Najceneje!

Zelo uspešno!

Najceneje!

Inserirajte v „NAPREJU“.

Najnižji tarifi!

Največji popusti!

Proda se dobro ohranjena trivratna harmonika, moško kolo in nekaj delavske obleke. — Poizve se v trafiki na Bregu 6

Sprejme se dekla, zanesljiva oseba k 2 sinoma in za obdelovanje malga vrta in polja. Dobro občevanje, dobro hrana zadržana. Dopisi se naj pošljejo na St. Schmid, izdelovanje mlinov, Straß, Štajersko.

Trgovski pomočnik (22 let star) išče nameščenja v železni ali mesni trgovini. Govori hrvaško, nemško in madžarsko. Cenjene ponudbe na upravo „Naprejski“ pod „pomočnik“.

Suhe gobe

laneno seme, kumno ter vse druge deželne prideleke kupuje trgovina s semeni: SEVER & Kemp, Ljubljana, Wolfova ul. 12.

Preklie.

Podpisani Franc Prek, kolar drž. žel. v Sp. Šiški, obžalujem dne 1. avgusta gospej Katarini Glavač storjene žalitve, prosim odpustitve in se zahvaljujem za odstop od tožbe.

Ljubljana, 23. avgusta 1920.

Franc Prek.

Splošna ključavničarska in mehanična delavnica se je otvorila.

Sprejema splošna popravila pisalnih in šivalnih strojev, kontrolnih blagajen itd.

Fr. Lebar & L. Tišler
Jenkova ulica 9.

Kletarja

dobro, zanesljivo moč, se proti dobri plači takoj sprejme. Kje pove upravništvo „Naprejski“.

Ivan Jax in sin

Ljubljana, Dunajska cesta 15.

Šivalni stroji in stroji za pletenje. Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Linzu. Ustanovljena l. 1867. Vezanje počitje brezplačno.

Pisalni stroji „Adler“.

Ceniki zastoj in franko.

Kolesa iz prvih tovarov.

Dürkopp, Styria, Waffennrad.

Začasno znižane cene!

Čevlji (cipele)

na debelo in na drobno po najnižji dnevni ceni se dobe pri znani tverdi

Aleksander Oblat,
Sv. Petra cesta št. 22,
ter se pošiljajo po povzetju po celi državi SHS.

Peči

krušne, sobne in pečnice (kalnice) za štedilnike ima vedno v zalogi J. Gregorec & Fr. Kosmač, Mengeš št. 2.

Miši, podgane, stenice in ščurki ter ves mrčes mora poginiti, če se izkušeno najboljša in povsod hvaljena sredstva, kakor: za poljske miši 10 K, za podgane in miši 10 K, za ščurke 10 K, a posebno močna vrsta 20 K, posebna močna tinktura za stenice 10 K, uničevalec moljev 10 K, prašek proti mrčesom 6 in 12 K, tinktura proti ušem pri ljudeh 5 in 10 K, mazilo za uši pri živini 6 in 10 K, prašek proti mrčesom na sadju in zelenjavi (uničev. rastlin) 10 K, prašek proti mrčesom 10 K, mazilo proti garjam 10 K. — Pošilja po povzetju Zavod za eksport M. Jünker, Zagreb 40, Petrinjska ulica 3.

Kupim vsako množino cinka in svinca po najvišjih cenah.

M. Ussar, Kleparnica,
Maribor, Schillerjeva ulica 17.

Profesor Dr. Alfred pl. Valenta

bivši 23 letni primarij oddelka za ženske bolezni in porodnišnice v deželni bolnici

zopet ordinira

od pol 11. do pol 12. in od 2. do 4. ure Ljubljana, Frančiškanska ulica št. 10.

Zasebni učni zavod

za krojenje

spl. gard. za dame in gospode.

Naznanja se, da se pričnejo začasno samo tečaji za gospode v ponedeljek 6. t. m., in sicer večerni tečaji.

Program: sestava kroja po najnovšem sistemu.

Vsi, ki se želijo udeležiti prvega tečaja, naj se takoj zgledajo pri

tvrdki Verdnik & Žnidar,

Ljubljana, Poljanska cesta št. 12.
Istotam se nahaja prvovrstni krojaški modni atelier.

SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA

LJUBLJANA, SELENBURGOVA UL. 1.

Interesna skupnost s hrvaško eskomptno banko in srbsko banko v Zagrebu.

Izvršuje vse bančne transakcije
:: nakulantne ::

SPREJEMA: Vloge na knjižico in na tekoči račun proti najugodnejšemu obrestovanju.

KUPUJE in PRODAJA: devize, valute, efekte itd.

ESKONTIRA: menjice, terjatve, fakture

Brzjavni: ESKOMPTNA. Int. telefon št. 146.

Občno konsumno društvo v Zagorju ob Savi

(vpisana zadruga z omejenim poročivom)

sprejema

hranilne vloge, ki jih obrestuje po 4%.

Na podlagi zadnjega računskega zaključka ima 1033 članov ter sledeče društvene sklade:

Rezervni delež K 41.647 42

Društveni sklad K 30.939 43

Blagovni promet za leto 1919 je znašal K 2.329.207 94.

Član postane lahko vsak, kdor plača vstopnino K 250 in delež K 40 —.

Pisarna v Zagorju št. 59.

Ljubljanska kreditna banka

v Ljubljani.

Telefon št. 261.

Brzjavni naslov: Banka.

Podružnice: V Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju, Mariboru in Borovljah ter bazna ekspozitura v Ptuju.

Rezervni fond okroglo K 45.000.000.

Kupuje in prodaja vse vrste vrednostnih papirjev, finančna varnične dobave in dovoljuje vsakovrstne kredite.

— Delniška glavnica — K 50.000.000.
Glavnica z rezervami okroglo K 25.000.000.

Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun proti ugodnemu obrestovanju.